

AKTUELLT FRÅN BANKFÖRENINGEN

Bankfokus

2 JUNI
2017

Stark kritik mot
förslag om
resolutions-
avgift

**Fl:s mandat
får inte bli
för stort**

”Det är nu
det händer”

Birgitte Bonnesen, vd på Swedbank och
Bankföreningens nya styrelseordförande

Regeringens förslag om en höjd och permanent resolutionsavgift måste ses som en förtäckt skatt. Inga hållbara argument, som tar sin utgångspunkt i bankkrishantering och finansiell stabilitet, har förts fram av regeringen till stöd för förslaget.

■ Remissvaren har varit negativa på bred front och frågan är nu hur regeringen går vidare med förslaget. Sammantaget finns det flera skäl för att dra tillbaka det helt. Konkurrensen mellan utländska och svenska banker skulle snedvridas kraftigt till utländska bankers fördel. Med ett betydligt större inslag av utländsk bankverksamhet i Sverige, som skulle bli resultatet om Nordea flyttar sitt huvudkontor, skulle även svenska myndigheters förutsättningar att värna den finansiella stabiliteten försämrats avsevärt. Dessutom strider förslaget sannolikt mot bland annat EU-rättens proportionalitetsprincip och EU:s statsstödsregler. Särskilt gäller detta om resolutionsavgiften görs permanent. Mot den bakgrunden är det förstäeligt att regeringen i skrivande stund ännu inte har lämnat förslaget till Lagrådet för granskning, utan i stället fortsätter sin beredning.

Om regeringen trots allt väljer att gå vidare med förslaget eller något liknande förslag, kommer Bankföreningen att anmäla det till EU-kommissionen. Då gäller ett genomförandeförbud till dess att kommissionen har yttrat sig. Argumentationen i vår anmälan är stark och min bedömning är att förslaget inte kan genomföras i den utformning som det remitterades. Bland annat kan inte avgiften göras permanent. Det är dessutom inte heller troligt att regeringen får en majoritet i riksdagen för förslaget.

De närmaste veckorna blir viktiga. Utöver ett avgörande om resolutionsavgiften kanske Baselkommittén slutförhandlar sitt nya regelverk för bland annat kapitaltäckning. Det kan få långtgående konsekvenser för de nordiska bankerna.

Före midsommar väntas regeringen även gå vidare med förslaget om ett utökad mandat för Finansinspektionens makrotillsyn. Förslaget ger fler möjliga verktyg och åtgärder för makrotillsyn, till exempel ett skuldkvotstak för utlåningen till hushållen. Parallellt med regeringens förslag har Finansinspektionen nyligen aviserat att man avser att skärpa amorteringskraven för hushåll som har stora lån i förhållande till sin inkomst.

Det förslag som regeringen skickade på remiss om makrotillsynen var inte välavvägt. Det utökade mandatet som föreslås för Finansinspektionen är alltför långtgående och skulle leda till oönskade konsekvenser. Utan att stärka den finansiella stabiliteten riskerar förslaget att försämra rörligheten på bostads- och arbetsmarknaderna och dämpa tillväxten i ekonomin.

Finansinspektionen föreslås få ett omfattande mandat att vidta åtgärder för att motverka vad som benämns finansiella obalanser på kreditmarknaden. Problemet är att mandatet inte avgränsas till åtgärder som kan motiveras med risker för den finansiella stabiliteten eller som

har väl underbyggda konsumentskyddande syften. Dessvärre innefattar mandatet även ambitioner att dämpa konjunktursvängningarna i ekonomin. Med det mandat som nu föreslås skulle i realiteten hushållens krediter kunna bli mer reglerade än i början av 1980-talet.

Vår mening är att ett så långtgående mandat kan komma att användas som ett dåligt substitut för nödvändiga åtgärder inom andra politikområden – inte minst bostadspolitik – eller andra myndigheters ansvarsområden.

Ett skuldkvotstak vore ett synnerligen trubbigt instrument för att dämpa konjunktursvängningar, samtidigt som det tvingar fram fyrkantiga kreditbedömningar hos bankerna, och sätter strikta statliga gränser för hur människor kan leva och bo.

Med andra ord kan det ännu hända mycket innan vi på Bankföreningen tar semester. Men redan nu vill jag önska en trevlig sommar!

Hans Lindberg
vd, Svenska Bankföreningen

Bankfokus ges ut av
Svenska Bankföreningen.

Det publiceras på www.swedishbankers.se
i pdf-format och skickas även med
e-post till prenumeranter.

Svenska Bankföreningen,
Box 7603, 103 94 Stockholm
08-453 44 00
info@swedishbankers.se
www.swedishbankers.se

Ansvarig utgivare:
Lena Barkman 08-453 44 48
Redaktion:
Bodil Bjerre Sekund 08-453 44 09
Form/produktion: Luxlucid
Omslagsfoto: Håkan Flank

Svenska **Bank**föreningen
Swedish Bankers' Association

EBA bör inte få ta avgift direkt av bankerna

I en översyn av de tre europeiska tillsynsmyndigheterna, EBA, EIOPA och ESMA, har EU-kommissionen luftat tanken att EBA ska få möjlighet att kräva avgifter direkt av bankerna. Det har Bankföreningen i sitt konsultationssvar sagt nej till.

– Ett sådant system riskerar att medföra sämre insyn och möjlighet för svenska myndigheter att påverka EBA:s arbete, säger Åsa Arffman, chefsjurist på Bankföreningen.

Idén nämns i en konsultation som EU-kommissionen sänt ut för att samla in information från olika typer av

intressenter: finansiell sektor, konsumentorganisationer och andra. Kommissionen vill veta om intressenterna anser att de tre tillsynsmyndigheterna levererar i enlighet med deras mål att skydda allmänintresset samt bidra till finansiell stabilitet. Kommissionen vill också få förslag på hur tillsynsmyndigheternas arbete kan effektiviseras.

– Vi tycker att EBA utför ett gott arbete, men att transparensen kan förbättras.

Det finns ingen anledning att ändra på den interna organisationsstrukturen eller beslutanderätten inom tillsynsmyndigheterna, säger Åsa Arffman.

IASB har publicerat sin nya standard IFRS 17 Försäkringsavtal

The International Accounting Standards Board, IASB, publicerade den 18 maj en ny standard för redovisning av försäkringsavtal: Insurance Contracts, IFRS 17. Den avses att tillämpas på räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2021 eller senare med möjlighet till en tidigare tillämpning.

■ Den nya standarden bidrar till att investerare och andra bättre kommer att förstå försäkringsbolagens risk-exponering, resultat och finansiella ställning. Standarden ställer krav på en enhetlig redovisning av finansiell information, vilket skapar förutsättningar för jämförbarhet.

EFRAG, EU-kommissionens rådgivande organ avseende finansiell rapportering, ska i sitt utlåtande ("endorsement advice") över IFRS 17 bedöma om standarden uppfyller följande tekniska kriterier; begriplighet, relevans, tillförlitlighet, jämförbarhet och även principen om

rättvisande bild samt huruvida standarden bidrar till det gemensamma bästa i Europa. Tidplanen för EFRAG:s utlåtande är satt till det tredje kvartalet 2018.

– Därefter avser EU:s föreskrivande kommitté för redovisningsfrågor, ARC, lämna sin bedömning gällande standarden till EU-kommissionen. I ARC ingår representanter för medlemsstaternas regeringar. Först därefter kan EU-kommissionen ta ställning till IFRS 17, berättar Mats Stenhammar, redovisningsexpert på Bankföreningen.

Mats Stenhammar,
redovisningsexpert på
Bankföreningen

FI föreslår skärpt amorteringskrav

Något oväntat föreslår Finansinspektionen en skärpning av det nuvarande amorteringskravet. Enligt förslaget ska bolånetagare som lånar mer än 4,5 gånger sin bruttoinkomst amortera 1 procentenhet mer av bolånet än vad de gör enligt dagens regler.

Hushåll med stora lån i förhållande till inkomsten ska således enligt Finansinspektionens förslag amortera minst 3 procent, jämfört med dagens 2 procent, om belåningsgraden ligger över 70 procent, minst 2 procent om belåningsgraden är mellan 50 och 70 procent och minst 1 procent om belåningsgraden är under 50 procent.

Det nya kravet ska enbart gälla lån som beviljas efter att reglerna har trätt i kraft.

– Det här skulle kunna ses som en mjukare variant av ett skuldkvotstak, säger Johan Hansing, chefsekonom på Bankföreningen.

Förslaget kommer att skickas ut på remiss under sommaren. Efter regeringens godkännande räknar FI med att reglerna kan träda i kraft i början av år 2018.

Johan Hansing,
chefsekonom på
Bankföreningen

Stark kritik mot förslag om resolutionsavgift

I skrivande stund är det oklart hur regeringen avser att gå vidare med förslaget om höjd och permanentad resolutionsavgift. Under våren har det dock debatterats flitigt från olika utgångspunkter. Vi ber Bankföreningens chefsekonom Johan Hansing sammanfatta vad som hänt.

■ Regeringens förslag skickades ut på remiss i slutet av februari. Vilka synpunkter kom fram i remissomgången?

– Jag skulle vilja säga att de flesta tunga remissinstanser var kritiska till förslaget, men av olika skäl. Finansinspektionen avstyrkte förslaget och menade att en permanent avgift inte går att motivera utifrån syftet med resolutionsregelverket. Samtliga myndigheter inom det finansiella området ansåg att den nuvarande målnivån för resolutionsreservens storlek, tre procent av garanterade insättningar, bör behållas. Många remissinstanser framhöll att förslaget nästan helt saknade motivering och att konsekvensanalysen var bristfällig.

Vilka var de viktigaste synpunkterna från Bankföreningen?

– Vi pekade på att förslaget skulle innebära att det svenska resolutions-systemet helt skulle skilja sig från motsvarande system i andra EU-länder och i Bankunionen. Förslaget om att göra avgiften permanent skapar på sikt orimliga skillnader mellan svenska och utländska banker. Det föreslagna avgiftsuttaget på 13 miljarder kronor per år är mer än vad bankerna betalar i svensk bolags-skatt varje år, och då ska man veta att bankerna tillhör de största skattebetalarna av alla företag i Sverige.

Bankföreningen anlidade professor Ulf Bernitz för att rättsligt granska förslaget. Vad kom han fram till?

– Hans viktigaste slutsats var att förslaget sannolikt inte är förenligt med EU-rätten, eftersom det avviker så markant från krishanterings-

direktivet. Bland annat pekade han på den konkurrenssnedvridning som blir fallet när utländska bankfilialer i Sverige kommer att betala väsentligt lägre avgift än andra banker på den svenska marknaden. Han drog också slutsatsen att den kraftigt höjda och permanenta avgiften bör ses som en förtäckt skatt, och att den skattehöjning förslaget i praktiken innebär har presenterats på ett vilseledande sätt.

Frågan om fondering har diskuterats. Vad handlar det om?

– Sverige skiljer sig från nästan alla andra EU-länder genom att vi inte placerar de inbetalda avgifterna i en separat fond. Reaktionen under våren från till exempel investerare, visar att ett system där inbetalda resolutionsavgifter kan användas för politiska reformer är mindre trovärdigt än fonderade system. Det svenska systemet innebär att politiker kan frestas att höja avgiften av andra skäl än för att stärka resolutionssystemet och den finansiella stabiliteten.

Vilka lärdomar tycker du att vi kan dra av processen kring resolutionsavgiften?

– En första lärdom är att ett förslag som har så långtgående effekter måste vara mycket bättre motiverat och åtföljas av en ordentlig konsekvensanalys. Regeringens förslag är ett hastverk. En andra lärdom är att vi återigen ser vilka problem som kan uppstå om man alltför markant avviker från gemen-samt beslutade EU-regler. Ett viktigt syfte med enhetliga regler i EU är att skapa likvärdiga verksamhetsföret-sättningar för alla banker oberoende av var banken har sitt huvudkontor.

Myndigheter utbildades om säkerställda obligationer

Inför utsikten att EU kan komma att reglera säkerställda obligationer, vill ASCB, Association of Swedish Covered Bond issuers, öka de svenska myndigheternas kunskaper om finansieringsformen. I maj bjöd ASCB därför in Riksbanken, Riksgälden, Finansinspektionen och Finansdepartementet.

■ På mötet redovisades hur den svenska marknaden fungerar samt hur obligationerna används i bankernas (emittenternas) finansiering å ena sidan, och av investerarna (köparna) å andra sidan. Hur ratinginstituten gör för att bedöma kreditvärdigheten i obligatio-

nerna förklarades också. ASCB gick dessutom igenom hur de säkerställda obligationerna regleras i svensk lag idag.

Säkerställda obligationer är en finansieringsform som numera främst används för att finansiera bostadslånen

i bankerna. Det är en typ av lagreglerad obligation som funnits mycket länge i främst Tyskland och Danmark. I dagsläget finns finansieringsformen i de flesta europeiska länder.

Regleringen sker nationellt, men EU har sedan en tid funderat på att införa någon form av harmoniserad reglering. EU-kommissionen väntas meddela i juni om den går vidare med reglering.

– Om en gemensam EU-reglering av marknaden för säkerställda obligationer ska införas är det viktigt att myndigheterna har bra kunskaper om hur verksamheten bedrivs. Varken vi eller de svenska myndigheterna bedömer dock att det skulle bli bättre med en harmoniserad reglering för säkerställda obligationer, eftersom det regelverket då skulle kunna kollidera med andra regelverk runt omkring som inte harmoniseras, exempelvis konkurslagstiftning, säger Jonny Sylvén, kanslichef för ASCB.

EBA har redan lagt fram förslag på hur ett direktiv på området kan komma att se ut.

SÄKERSTÄLLDA OBLIGATIONER:

- definieras av ett särskilt legalt ramverk
- den som investerat i dem har förtur till en definierad säkerhetsmassa, främst bestående bolån
- kan leva vidare efter det att emittenten ställt in betalningarna
- 9 banker i Sverige har tillstånd att ge ut dem
- mängden utestående säkerställda obligationer är dubbelt så stor som mängden statsobligationer på den svenska marknaden
- ASCB, Association of Covered Bond issuers, har sitt kansli på Bankföreningen

Baselkommittén möts i Luleå

Baselkommittén arbetar sedan ett par år tillbaka med stora förändringar av kapitaltäckningsregelverket, det så kallade Basel 4. En viktig del är förslaget om att användningen av interna modeller ska begränsas av golvregler.

Kommittén hade länge en ambition att vara färdig med de nya reglerna i början av 2017. Det beslutsmöte som var planerat i januari ställdes dock in, enligt rykten till följd av den osäkerhet som följde av det amerikanska presidentvalet. Någon ny tidplan för när kommittén kan komma att färdigställa regelverket finns inte.

Nästa ordinarie möte i Baselkommittén hålls i Luleå den 14–15 juni.

”Det är nu det händer. Det som hände tidigare, det är liksom bara en upprampning mot det här”

Birgitte Bonnesen, Bankföreningens nya styrelseordförande och vd på Swedbank, apropå det pågående skiftet i kundbeteende och teknik

Foto: Håkan Flank

Birgitte Bonnesen ser framåt

Världen är full av möjligheter för bankerna, särskilt de svenska som står starka och med lång tradition av innovationskraft. Samtidigt blir kunderna allt kräsare. De vill ha allt: personlig kontakt, de smartaste mobila banktjänsterna och rätt tilltal. Birgitte Bonnesen, Bankföreningens nya styrelseordförande och vd för Swedbank, utstrålar entusiasm och tillförsikt. ”Det är nu det händer.”

Hon är danskan som för 30 år sedan hamnade i Sverige, och blev kvar.

– Och varför stannade jag i Sverige? frågar hon sig själv, och svarar direkt: Därför att Sverige är ett fantastiskt land att jobba i finansiell sektor i!

Något av det som gör den svenska bankmarknaden så speciell enligt henne, är den gemensamma infrastrukturen som bankerna har byggt upp.

– Det här gör att bankerna kan koncentrera sig på det som ska ut mot kund, och att Sverige är ett väldigt effektivt land för banktjänster.

Den gemensamma infrastrukturen handlar främst om betalningar; det komplexa system som gör det möjligt för att föra över pengar mellan privatpersoner, företag och banker. Det senaste är succéhistorien Swish. Birgitte Bonnesen nämner andra saker bankerna skapat tillsammans: Mobilt BankID, kreditupplysningen UC och Svenska

institutet mot penningtvätt (där även andra finansiella branschorganisationer är med).

– Den svenska bankmarknaden är också väldigt levande, med många små och stora banker, och en uppsjö av nya aktörer som kommer in. Marknaden här har inte stelnat i en struktur som utesluter andra aktörer. Tvärtom är det många nya som kommer in, och det är väldigt sunt. Det är en otroligt intensiv konkurrens.

De många initiativen som pågår i fintech-branschen utmålas ofta som ett hot, att de skulle inkräkta på bankernas område. Hur ser du på det?

– Det kan man tycka vad man vill om. Det här är en utveckling som redan är igång. Vi är på väg genom ett paradigmskifte, en jätteförändring, driven av kundbehov. Jag tycker verkligen att det är fantastiskt att det i Sverige finns alla de här fintechföretagen som vi kan arbeta ihop med, som ger oss möjligheten att utveckla oss snabbare.

INTERVJU

Vad tror du att morgondagens bankverksamhet formas av, och hur ser den ut?

– Morgondagens bankverksamhet formas av samma som gårdagens. Det är kundbeteendet. Och det är det som ska driva bankernas förändring. Sedan finns ju regleringarna också, som bara blir fler och fler, och mer omfattande; de är också med och formar verksamheten.

Och den tekniska utvecklingen?

– Det är den som gör att kundernas beteende förändras dramatiskt. Det är inte något som finansbranschen definierar. Kundbeteendet är definierat av många andra branscher. Till exempel av matbutikerna: "Du verkar gilla choklad väldigt mycket, så du kanske vill köpa den här". De vet hela tiden vad du köper och agerar på ditt beteende. Med Spotify får du veckans lista - och jag är alltid så imponerad! Ju mer jag har varit inne och sökt, desto mer rätt kommer de.

– Det här formar kraven på bankerna. Det är klart att våra kunder vill ha samma beteende från oss. De undrar ju varför vi inte är tillräckligt proaktiva. Förr i tiden pratade man med kunderna när de kom in på kontoret, men idag är det så liten del av våra kunder som faktiskt kommer in, så vi måste hitta ett nytt sätt att vara proaktiva. Affärsmodellen är att man använder data, man både ser och hör och förstår kunden. Och man är relevant. Spotifys lista till mig är extrem relevant. Hade de skickat mig något annat hade jag tänkt 'men herregud' och aldrig öppnat den igen.

En svensk tradition

Det finns också annat i den svenska kulturen som Birgitte Bonnesen ser har betydelse för kundernas beteende, till exempel fenomenet postorder.

– Det ligger ju mycket i den svenska traditionen, mycket mer än i många andra länder, att man har beställt hem kläder och saker. Jag hade aldrig hört talas om postorder förrän jag kom till Sverige!

Gårdagens katalog har ersatts med dagens internet, med den stora skillnaden: interaktiviteten.

– Det är det som händer nu. Och att det går mycket snabbare och att det finns många fler möjligheter.

De grundläggande behoven spara, låna och betala har dock inte förändrats. Inte heller kundens behov av att känna sig omhändertagen och trygg.

Birgitte Bonnesen

Roll: vd Swedbank, ordförande för Bankföreningens styrelse

Bakgrund: startade på Swedbank Markets 1987, chefsposter i Swedbank: för svenska verksamheten, för baltiska verksamheten (efter krisen), för revisionsavdelningen, för internationella institutioner, etc. Examina från Handelshögskolorna i Århus och Stockholm

Lyssnar på: Zara Larsson och Maria Callas

Bok som gjort intryck:

Morgen i Jenin av Susan Abulhawa

Ser på tv: Bron

Resmål: Danmark

Dansk vana som överlevt i Sverige: rågbrödet

Drivkraft: lust

– Till exempel när du ska köpa hus, då ska du kunna lita på att vi gör vad vi kan för att du ska kunna köpa din drömbostad – utan att du sätter dig i en situation som du inte kan överblicka på sikt.

Ska den sortens ärenden fortfarande vara personliga möten?

– Vi bestämmer inte överhuvudtaget om de ska vara personliga eller inte. Det är kunden som bestämmer det.

Birgitte Bonnesen hävdar att så länge kunder vill komma till kontoret så finns det kontor, och vill kunderna i stället möta banken på nätet, så utvecklar bankerna nätet. Många kunder vill ha både och.

– Ofta när det händer något stort i livet, då vill man gärna prata med någon. Jag tror fortfarande att det även om 10 år kommer att vara så. Vi ser det på att unga som ska köpa sin första bostad väldigt många gånger väljer att komma in på kontoret.

Behovet av den personliga kontakten kan också finnas hos företagaren som ska anställa folk eller har fått en jätteorder och inte vet hur finansieringen ska hanteras för att kunna leverera. Det är dock inte alltid nödvändigt att komma in till kontoret för att få prata med någon.

– En mycket stor del av samtalet som bankerna har med sina kunder kommer i framtiden att vara digitalt, oavsett om det sker muntligen eller skriftligen.

Utmanande samtalsklimat

Birgitte Bonnesen har sett branschen och förutsättningarna ändras under 30 år. Vad har du tyckt varit bra respektive dåligt under den här tiden?

– Innovationskraften i det svenska banksystemet är väldigt stark. Den har funnits hela tiden. Hur många länder har Swish som är helt gratis? Det är bankerna som har utvecklat det! Och vi ska fortsätta göra sådana här grejer.

– Det jag tycker har varit mest utmanande är samtalsklimatet kring bankerna i det offentliga rummet.

Hon nämner politikernas sätt att prata som om skattebetalarna fått betala för att rädda bankerna under krisen, när slutnotan för staten i själva verket gick på plus. Hon nämner talet om övervinster, där sanningen är att bankernas avkastning på eget kapital ligger under genomsnittet för börsens storbolag.

– Det gör mig så arg! Bankerna är en otroligt viktig del av infrastrukturen i ett samhälle – att bankerna fungerar väl och

är stabila är en förutsättning för tillväxt och utveckling. Det ska man tänka på i samhällsdebatten – det finns en stor risk med att undergräva förtroendet för bankerna. Dessutom är svenska banker bland de mest välkapitaliserade och stabila i världen! Här måste vi sträcka på ryggen – vi måste berätta om det, och själva verka som motvikt i det tuffa samtalsklimatet. Det är tydligt att ingen annan kommer att göra det åt oss.

Förtroendet är helt avgörande för att kunderna ska känna att det är just banken de vill anförtro sina livs viktigaste affärer, men även för bankernas möjligheter att rekrytera arbetskraft. Den negativa retoriken läggs ibland också till grund för politiska beslut och lagförslag, exempelvis det numera kasserade förslaget om extra löneskatt på finanssektorn, samt det aktuella förslaget om kraftigt höjd resolutionsavgift.

Under finanskrisen fick sig förtroendet för bankerna en rejäl törn, trots att de svenska bankerna klarade sig mycket bra igenom den. En miss bankerna gjorde under den första dramatiska tiden var att inte riktigt hålla allmänheten informerad om läget, anser Birgitte Bonnesen.

– Vi ägnade mycket kraft åt att ha en kommunikation gentemot investerare, inte lika mycket mot kunder och allmänhet. Allmänheten undrade förstås också vad som hände. Jag tror man skulle ha jobbat mer på ett samtal i det offentliga rummet kring banker och bankers roll, och även lyfta fram vår styrka.

Vill vara tydliga

När det handlar om själva verksamheten arbetar bankerna på förtroendet bland annat genom att vara tydliga gentemot kunderna.

– Det ska vara enkelt att förstå vad vi menar och prissättningen ska vara tydlig så alla förstår vad de får för pengarna. Sedan många år har vi också krav på vår personal att de ska vara licensierade för att få arbeta som rådgivare. Men förtroende handlar också om att bankerna är relevanta för kunderna.

Ett arv efter finanskrisen är också de många och omfattande reglerna, särskilt kring kapitaltäckning, krishantering samt intern styrning och kontroll.

Under samma tid har det kommit nya och komplexa regler kring penningtvätt och terrorismfinansiering. Det saknas inte heller lagstiftningsinitiativ på konsumentområdet, gällande till exempel betaltjänster och bolån. Regelmängden är visserligen en utmaning och kan påverka bankernas verksamhet, men Birgitte Bonnesen betvivlar inte att bankerna klarar anpassningen.

– Vi har gjort det förut och vi är starka, så det kommer vi att göra. Men skulle jag önska mig en sak, så vore det att svenska myndigheter satte sig ner då och då och koordinerade med varandra så att summan av deras initiativ blev något som var förutsägbart och stabilt. Silobaserad reglering – det är så old school som något, det är verkligen UTE. Även om de har var sin uppgift, så skulle det vara mycket, mycket bättre för alla om de åtminstone kunde ha en diskussion sinsemellan kring helheten.

Stärkt konsumentskydd på bostadsrättsmarknaden

Ordning och reda på bostadsrättsmarknaden och starkt konsumentskydd. Det är viktigt för såväl konsumenter, bostadsrättsföreningar, byggföretag, fastighetsmäklare som kreditgivare, konstaterar Utredningen om stärkt konsumentskydd på bostadsrättsmarknaden, som lade fram sitt betänkande i april.

Utredningen, där Bankföreningen hade en representant i expertgruppen, föreslår bland annat enhetliga avskrivningsmetoder för bostadsrättsföreningar. Med förslaget vill man undvika att föreningar under en inledande tid gör låga avskrivningar och håller nere årsavgifterna, utan att behöva redovisa en förlust i årsredovisningen, för att senare få svårt att finansiera underhållet av sina byggnader.

Dessutom föreslår utredningen bland annat att

- föreningarna ska ha bättre årsredovisningar med nyckeltal

- intygsgivare som används vid bildande av en förening ska utses av Boverket
- en teknisk underhållsplan ska ingå som en del av den ekonomiska planen
- skyddet för den som tecknat förhandsavtal eller anmält intresse för en bostadsrätt ska stärkas
- upplåtelseavtalen ska bli tydligare
- det ska bli tydligare i vilka fall bostadsrättshavare måste be bostadsrättsstyrelsen om tillstånd att göra ändringar i sin lägenhet och vad som då gäller
- nya informationskrav ställs på fastighetsmäklare, så att köparen bland annat ska förstå hur stor andel bostadsrätten har av föreningens lån

Av konsekvensbeskrivningen framgår att utredningen inte bedömer att förslagen leder till att nya byggprojekt minskar i antal. I föreningar där årsavgifterna varit för låga i förhållande till återinvesteringsbehovet, som en konsekvens av för låga avskrivningar, kan priserna dock komma att påverkas.

– Förslagen har stor betydelse för bankerna som erbjuder lån både till föreningar och bostadsrättsinnehavare, så vi fortsätter att följa frågan, säger Anders Dölling.

Visste du att...

6 miljoner människor i Sverige har Mobilt BankID

92 procent av alla mellan 21 och 40 år har Mobilt BankID

2,35 miljarder gånger väntas någon identifiera sig med Mobilt BankID i år

Mest används Mobilt BankID för att identifiera sig i internetbanken (62 procent) och när man betalar med Swish (18,0 procent), men det används också för andra finansiella tjänster och i kontakten med myndigheter.

Mobilt BankID startade i oktober 2011 och har tagits fram gemensamt av bankerna. Det finns också BankID på kort och på fil. Mobilt BankID står för över 90 procent av antalet användningstillfällen för BankID.

Källa: Finansiell ID-Teknik BID AB, april 2017

Nya bestämmelser i betaltjänstlagen har trätt ikraft

Den 1 juni trädde nya bestämmelser i betaltjänstlagen ikraft som genomför EU:s betalkontodirektiv. Alla konsumenter lagligen bosatta i ett EES-land, det vill säga EU, Norge, Island och Liechtenstein, har då rätt att öppna konto med grundläggande betaltjänster. Penningtvättslagstiftningen går dock alltid före.

■ Med grundläggande betaltjänster menar man sådana som behövs för att klara vardagen, bland annat sätta in och ta ut kontanter, debetkort, autogiro, göra överföringar och ha tillgång till internetbanken. Någon särskild kontotyp behöver bankerna inte skapa så länge villkoren för deras befintliga transaktionskonto anpassas till de nya reglerna.

Avslag vid öppnande av konto med grundläggande tjänster, respektive uppsägning av ett sådant konto, får bara ske i avgränsade angivna fall. Exempelvis kan det aldrig vara ett skäl att neka konto att konsumenten saknar personnummer eller har en betalningsanmärkning. Däremot går penningtvättslagstiftningen alltid före. Banken måste vara säker på kundens identitet och syftet med öppnandet av konto.

– Det finns en hel del praktiska utmaningar med betalkontodirektivets genomförande, men vi är trots allt nöjda med att regeringen till slut valt att inte gå utöver vad EU-lagstiftningen kräver. Det har under lagstiftningsprocessen till exempel talats om att utsträcka regelverket till företagskunder, liksom att införa krav på alla banker att vara skyldiga att tillhandahålla alla

grundläggande tjänster, även sådana en del i nuläget inte har i sitt sortiment, till exempel kontanthantering. Vi har arbetat hårt för att förklara vilka orimliga konsekvenser den typen av lagstiftning skulle ha fått, säger Anders Dölling, konsumentjurist på Bankföreningen.

Nekas en konsument att öppna konto med grundläggande tjänster så kan han eller hon gå till Allmänna Reklamationsnämnden, ARN. Bedöms banken ha gjort fel kan ARN besluta att kunden har rätt till konto.

Nytt för ARN

– Det är en helt ny typ av ärende för ARN, som normalt tar ställning till konsumenters ersättningskrav. Bankerna ser här en hel del svårigheter, till exempel hur uppgifter om konsumenter som nekats konto, och därmed inte är kunder, ska sparas i bevissyfte för en eventuell kommande tvist. Och om en bank nekar en konsument konto med grundläggande tjänster med tillämpning av penningtvättsreglerna, är banken förhindrad att i inlagorna till ARN redogöra för förloppet. Vi har pekat på detta både i betaltjänstutredningen och i kontakter med Finansdepartementet, berättar Anders Dölling.

Fler nyheter är att vänta nästa år som en följd av betalkontodirektivets genomförande. När ett betalkonto öppnas kommer det att vara obligatoriskt att ge kunden en särskild standardiserad EU-blankett som visar vilka avgifter som tillämpas för några vanligt förekommande tjänster. Likaså ska kunderna minst en gång per år få en särskild sammanställning över vilka avgifter som belastat kontot. En standardiserad ordlista ska förklara innebörden av olika termer.

Lättare jämföra

Syftet med dessa nya informationskrav är att konsumenter lätt ska kunna jämföra olika bankers erbjudanden samt få en överblick vilka kostnader de haft kopplade till sitt betalkonto. I början av maj beslutade Europeiska bankmyndigheten, EBA, om de standarder som fastställer hur blanketten och årsredovisningen ska se ut. Nu ska EU-kommissionen godkänna standarderna och därefter har medlemsstaterna nio månader på sig att börja tillämpa dem. För Sveriges del beslutar regeringen om ikraftträdandedatum i en särskild förordning. Det kan antas att de nya informationskraven träder ikraft under 2018.

Åsa Arffman,
Bankföreningens
nya chefsjurist

”Allt innehåller juridik”

Den 1 juni tillträdde Åsa Arffman som chef för juridiska avdelningen på Bankföreningen, efter Tomas Tetzell. Som mångårig medarbetare på Bankföreningen har hon redan god insyn i verksamheten, och konstaterar att avdelningen inte lär bli arbetslös under överskådlig tid, snarare tvärtom.

– Allt som rör den finansiella sektorn innehåller juridik. Från det att ett företag startar sin verksamhet och söker banktillstånd, till det att banken i sällsynta fall måste lösas upp. Och däremellan ingår juridiken i nästan alla aspekter av bankens verksamhet. I och med att den finansiella sektorn är ett nav i samhället, måste man säkerställa att verksamheten drivs på ett sunt sätt, och då måste det finnas regler, säger Åsa Arffman.

Bankföreningen är engagerad från det att en regel eller lag som rör banksektorn tas upp som en idé – i EU, Basel eller Sverige – tills den en dag blir en del av det regelverk som bankerna måste leva efter. När reglerna har trätt ikraft stöttar Bankföreningen sina medlemmar med tolkning och vid tillämpning, ofta genom att ta fram rekommendationer.

Det är en diger lista på frågor som juridiska avdelningen har på sitt bord inför sommaren. Penningtvätt är en ständig följetong. I augusti träder den nya svenska penningtvättslagen med tillhörande föreskrifter ikraft, och Bankföreningen arbetar nu med tolkningen av reglerna åt sina medlemmar. När väl det är klart, börjar allt om igen med nästa penningtvättsdirektiv, det femte i ordningen, som EU-kommissionen redan har lämnat förslag till.

– Där ska vi i ett så tidigt stadium som möjligt lämna våra synpunkter så att direktivet, och i förlängningen den svenska lagen, blir så tillämpbar som möjligt.

Andra aktuella frågor under sommaren är de legala aspekterna av förslaget om resolutionsavgiften, ändringarna i lagen om betaltjänster som träder ikraft den 1 juni, betaltjänstdirektivet PSD 2 samt utredningen om stärkt konsumentskydd på bostadsrättsmarknaden som främst handlar

om skyddet för konsumenten i frågor som har koppling till den ekonomiska planen, intygsgivarna och till bostadsrättsföreningarnas redovisning.

– Sedan har vi hela dataskyddsförordningen, GDPR, som kommer att träda ikraft nästa år. Den arbetar vi intensivt med tillsammans med våra medlemmar. Vi har fyra grupper som tittar på olika delar av den. En viktig fråga är möjligheten att fortsättningsvis kunna använda vårt kreditupplysningsystem. Dataportabilitet är en annan viktig del av GDPR. Där handlar det om vilka uppgifter som banken har om kunden som kunden har rätt att få överförda till annat företag.

Till hösten väntar en rad andra uppgifter att ta itu med:

- EU-kommissionens dokument om vägen framåt på konsumentområdet
- SIMPT, Svenska institutet mot penningtvätt
- Tamburprojektet, en portal för mäklare och banker, som ska göra att överföringen av pengarna går snabbare för säljare och köpare av bostäder.
- Driva på skapandet av ett bostadsrättsregister. Det finns inget sådant i Sverige idag.
- Driva på skapandet av ett digitalt pantregister, för att underlätta hanteringen
- Rapporteringen av de allt fler uppgifterna till myndigheterna måste bli smidigare, för att minska de administrativa kostnaderna

Juridiska avdelningen är också, på ett eller annat sätt, involverad inom många andra områden som Bankföreningen hanterar, och mer lär det bli.

– Jag ser framför mig att de projekt vi driver på Bankföreningen allt oftare måste ha en jurist med, även om det är någon annan avdelning som har huvudansvaret för frågan. Så jag tror att juridiska avdelningen kommer att få fler frågor att hantera. Vi kommer också att behöva vara med tidigare i processen, eftersom regelgivningen går allt fortare från idé till förslag, till slutligt beslut.

FAKTA

Banker och finansiella institut är reglerade bland annat av

- lagar och förordningar beslutade av regering och riksdag
- föreskrifter beslutade av FI
- förordningar beslutade av EU och EBA, Europeiska bankmyndigheten

Banker vill motverka abonnemangsfällor

Under senare tid har så kallade abonnemangsfällor blivit ett växande konsumentproblem. Via Facebook, telefonförsäljning eller andra kanaler accepterar konsumenterna ett erbjudande av en handlare utan att förstå att de ingår ett avtal om en prenumeration som löper över en längre tid.

Det kan gå till så att konsumenten erbjuds köpa hälsopreparat eller skönhetsprodukt till låg kostnad. När konsumenten tackat ja till erbjudandet visar det sig att hon eller han i själva verket ingått avtal om ett flertal leveranser. Ibland har konsumenten inte ens ingått något avtal om prenumerationen utan det rör sig om rent bedrägliga metoder.

I många fall sker betalningen med kort och konsumenterna upptäcker att det varje månad dras pengar från kortet utan att de varit medvetna om det. Bankernas kort-avdelningar kontaktas av kunder som vill förhindra dragningarna och Konsumentverket tar emot stora mängder klagomål. I sin konsumentrapport 2017 som publicerades i början av maj lyfter Konsumentverket särskilt fram abonnemangsfällor som ett område med stora problem.

Bankföreningen och PAN-Nordic Card Association har nu bildat en samarbetsgrupp med ett antal kortutgivare och inlösare, kortnätverken Visa och Mastercard samt Konsumentverket.

– Syftet är att utbyta information och diskutera olika typer av åtgärder för att motverka abonnemangsfällor. För bankerna är det viktigt att allmänheten upprätthåller ett högt förtroende för kort som betalmedel, säger Anders Dölling, konsumentjurist på Bankföreningen.

Penningtvättslagen bör få övergångsregel

När det gäller kravet på identifiering av verkliga huvudmän kommer omställningen från den gamla till den nya penningtvättslagen att kräva ett omfattande arbete av bankerna att gå igenom varje enskild kund. Eftersom lagen ska träda ikraft redan den 2 augusti vill Bankföreningen därför att en övergångsbestämmelse införs.

■ Den 20 april 2017 överlämnade regeringen en proposition till riksdagen med förslag till ny lag om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt lag om registrering av verkliga huvudmän. Lagändringarna föreslås träda ikraft den 2 augusti 2017.

Ärendet ligger just nu hos finansutskottet som bereder det inför riksdagens beslut den 21 juni. Bankföreningen har i en skrivelse pekat ut några ställen i lagtexten som utskottet bör ändra innan riksdagsbeslutet.

– Vår viktigaste synpunkt är att vi tycker att det bör införas en övergångsbestämmelse när det gäller identifiering och kontroll av verkliga huvudmän. De ändrade reglerna kommer initialt att orsaka omfattande administrativt arbete för bankerna, som är näst intill omöjligt att hinna på bara någon månad, säger Åsa Arffman, chefsjurist på Bankföreningen.

Bestämmande inflytande

I den gällande penningtvättslagen finns ett krav på att banken ska identifiera vem som är kundens verkliga huvudman. När det gäller företagskunder specifikt, det vill säga juridiska personer, ska banken identifiera den person som utövar ett bestämmande inflytande (genom till exempel innehav av minst 25 procent av aktierna) över företaget som verklig huvudman. Saknas en sådan person, har man enligt nuvarande regler inte kunnat utse någon huvudman.

Med den nya lagen ändras det. Finns ingen person med bestämmande inflytande i företaget ska banken utse styrelseordförande, verkställande direktör eller motsvarande som verklig huvudman. Initialt kommer det att innebära ett stort arbete för bankerna att genomlyska samtliga kunder för att kunna avgöra vilka företag som berörs och vem som ska utses till verklig huvudman i de fall det är nödvändigt.

– Det är inte rimligt att bankerna ska hinna med det före 2 augusti, särskilt med tanke på att företagen,

PENNINGTVÄTTSLAGEN

Regeringen lämnade i april 2017 en proposition till riksdagen med förslag till ny lag om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt lag om registrering av verkliga huvudmän.

Riksdagen planerar att fatta beslut den 21 juni 2017.

Föreslås träda ikraft den 2 augusti 2017.

LAG OM REGISTRERING AV VERKLIGA HUVUDMÄN

Föreslås träda ikraft den 2 augusti 2017.

Kraven på företagen att anmäla verklig huvudman till Bolagsverket gäller från 2 februari 2018.

FÖRESKRIFTER OM ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM

Ska träda ikraft samtidigt som penningtvättslagen, det vill säga den 2 augusti 2017.

enligt den nya registreringslagen, får fram till februari 2018 på sig att anmäla en verklig huvudman.

Beträffande det nya begreppet ”skäligen grund” att misstänka penningtvätt, som den nya penningtvättslagen inför, anser Bankföreningen att det är ett olyckligt ordval. Det kan framstå som att regeringen vill införa ett krav på högre grad av misstanke än vad som gäller nu, vilket inte har varit avsikten med ändringen.

Nya regler om framtidsfullmakter och anhöriga som ställföreträdare

Den 1 juli 2017 träder en ny lag om framtidsfullmakter ikraft. Då införs också nya regler i föräldrabalken som ger familjemedlemmar en laglig möjlighet att hjälpa anhöriga med vardagliga ekonomiska frågor.

Lagändringarna syftar till att komplettera de befintliga ställföreträdarskapen god man och förvaltare, och ge enskilda större integritet och självbestämmande rörande sina egna ekonomiska och personliga angelägenheter.

Framtidsfullmakter

Lagen om framtidsfullmakt stadgar en rätt för en enskild person att upprätta en fullmakt för ett framtida behov. Den som upprättar en framtidsfullmakt måste ha fyllt 18 år och den ska upprättas skriftligen i två myndiga vittnens närvaro. Vittnena ska bekräfta fullmakten med sina underskrifter.

Fullmakten får omfatta de personliga eller ekonomiska angelägenheter som den enskilde själv bestämmer, till exempel skötsel av löpande ekonomiska angelägenheter såsom att betala räkningar, hantera avtal om hyra och abonnemang, men även förvaltning av tillgångar i bank. Fullmakten får enligt lagen inte omfatta åtgärder inom hälso-, och sjukvård, eller tandvård. Fullmakten får inte heller omfatta frågor om att ingå äktenskap, upprätta testamente och liknande frågor.

Fullmakten träder i kraft när utställaren på grund av sjukdom eller liknande varaktigt och i huvudsak inte längre kan ta hand om sina angelägenheter. Det är fullmaktshavaren som avgör när detta har inträffat. Fullmaktshavaren kan själv begära, eller fullmakten kan kräva, att Tingsrätten ska pröva om fullmakten har trätt i kraft. Framtidsfullmakten gäller inte om en god man eller en förvaltare utses för utställaren.

Framtidsfullmakter kan inte registreras i något offentligt register. För att minska risken för missbruk är det viktigt vid utställandet av en framtidsfullmakt att fullmaktsgivaren noga överväger befogenheter och andra villkor i fullmakten. Lagen anger ett antal olika valfria åtgärder som kan tas in i fullmakten.

Se även faktabladet *Framtidsfullmakter* på Bankföreningens hemsida.

– Risken är att bankerna åläggs en utredningsbörda som rimligen bör ligga hos polis, åklagare och Ekobrottsmyndigheten. Rapporteringen till polisen skulle också kunna försenas eller helt utebli, om banken inte anser att misstanken når upp till skäligen grund.

I mitten av april publicerade Finansinspektionen förslag till nya föreskrifter om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, som ska träda ikraft samtidigt som den nya penningtvättslagen.

– I vårt remissvar pekade vi på vikten av att föreskrifterna nära följer de krav som ställs i lagen. Exempelvis bör även FI göra åtskillnad mellan identifikation och kontroll av identiteten, som såväl EU-direktivet som den svenska lagen gör. Dessa två moment utgör grundpelarna i identifikationsprocessen.

I föreskrifterna föreslår Finansinspektionen även detaljerade regler som rör intern styrning och kontroll. Bestämmelserna avviker till viss del från Finansinspektionens mer allmänna föreskrifter om intern styrning och kontroll, vilket Bankföreningen anser är mycket olyckligt och kommer att skapa problem för bankerna om inte förslaget ändras.

Går inte att förstå

I föreskriftsförslaget finns även långtgående krav på årlig rapportering till Finansinspektionen.

– Rapporteringskraven är mycket övergripande och det går inte att förstå vad bankerna faktiskt förväntas rapportera, eller för den delen att bedöma konsekvenserna av kraven, säger Åsa Arffman.

Finansinspektionens makrotillsynsmandat får inte bli för långtgående

Det är viktigt att Finansinspektionen får ett tydligt och väl definierat mandat för makrotillsyn med stöd i lag. Men det mandat som regeringen föreslår är alltför långtgående. Det skriver Bankföreningen i sitt remissvar till Finansdepartementets promemoria Ytterligare verktyg för makrotillsyn.

■ Bankföreningen är i sitt remissvar kritisk till att Finansinspektionen får ett sådant långtgående mandat att motverka inte bara finansiella stabilitetsrisker utan även makroekonomiska risker även om de inte utgör en risk mot den finansiella stabiliteten.

– Förslaget skulle i praktiken innebära att Finansinspektionen får mandat att bedriva stabiliseringspolitik för att minska konjunktursvängningarna, trots att det ligger utanför myndighetens ansvarsområde, säger Bankföreningens vd Hans Lindberg.

Bankföreningen anser att ett mandat för att utöva makrotillsyn bör avgränsas till

åtgärder som kan motiveras med risker för den finansiella stabiliteten eller som har väl underbyggda konsumentskyddande syften. EU:s makrotillsynsmyndighet, ESRB, är i sin rekommendation tydlig med att de nationella makrotillsynsmandaten främsta mål bör vara att värna den finansiella stabiliteten och inte att motverka makroekonomiska risker, såvida de inte utgör en risk för den finansiella stabiliteten. Denna avgränsning är viktig för att undvika att makrotillsynsåtgärder används som ett dåligt substitut för åtgärder inom andra politikområden eller andra myndigheters ansvarsområden (till exempel underlätta bostadsbyggande, minska ränteavdraget eller ändra reporäntan).

Hans Lindberg,
vd på Bankföreningen

TIDPLAN FÖR FÖRSLAGET OM FI:S UTÖKADE MANDAT

- regeringen kom i februari med förslaget Ytterligare verktyg för makrotillsyn
- remisstiden gick ut 18 april
- Finansdepartementet arbetar nu med att ta fram en lagrådsremiss och förväntas lägga fram en proposition till riksdagen i september
- lagändringarna föreslås träda ikraft i februari 2018

Ingrepp i människors liv

– Det är viktigt att eventuella makrotillsynsverktyg används med stor försiktighet. Det kan bli fråga om långtgående ingrepp i människors privatekonomi och vardag – ett sådant exempel är skuldkvotstak. Många kan få svårt att finansiera sitt boende, konstaterar Hans Lindberg.

I sitt yttrande avstyrker Bankföreningen den metod som föreslås för att ge Finansinspektionen ett vidare makrotillsynsmandat. Bankföreningen anser att de föreslagna lagbestämmelserna – med innebörden att en bank i sin verksamhet inte får bidra till finansiell

obalans – är otydliga, oförutsägbara och saknar närmare definition av innebörden av finansiella obalanser. Det är därför omöjligt för ett enskilt institut att säkerställa att det lever upp till det föreslagna lagkravet, och således att avgöra var gränserna för ett ingripande från Finansinspektionen går.

Lagbestämmelserna ställer också krav på instituten att ha ett långtgående makroansvar som går utöver vad ett enskilt institut har möjlighet att beakta i sina affärsbeslut. Exempelvis förutsätts att banken i sin egen utlåning tar hänsyn till hur mycket andra institut lånar ut. Den informationen har banken inte om sina konkurrenter, och ska heller inte ha.

KOMMENTAR

Ska makrotillsynsverktyg bromsa bopriserna?

Med anledning av regeringens förslag att vidga Finansinspektionens mandat för makrotillsynsåtgärder, gav Bankföreningen analysföretaget Copenhagen Economics i uppdrag att analysera hur åtgärderna bör användas och vem som bör ha ansvaret för makrotillsynen. Rickard Eriksson, analytiker på Bankföreningen, kommenterar här rapporten *The role of macroprudential policy in Sweden*.

Bopriserna stiger och har stigit länge. Nästan lika länge som bopriserna har stigit har varningarna för ett kommande prisfall stått som spön i backen. Hittills har de som varnat haft fel. Vargen har inte kommit. Liksom i sagan är det dock ingen garanti för att vargen inte kommer till slut.

Om bopriserna faller är det förstås negativt för de som äger en bostad. Men ett boprisfall kan få större konsekvenser än så. Det kan förstärka en konjunkturedgång om bostadsägarna minskar sin konsumtion och börjar spara mer. I värsta fall kan banker och andra kreditgivare få problem, vilket kan försämra möjligheterna att låna och spara och därmed fördjupa en konjunkturedgång.

I syfte att minska risken för att en bank får allvarliga problem bedriver Finansinspektionen tillsyn av bankerna. Finansinspektionen har i sin tillsyn traditionellt betraktat varje bank för sig. Efter finanskrisen har tänkandet gått mer mot att fokusera på motståndskraften för det finansiella systemet som helhet.

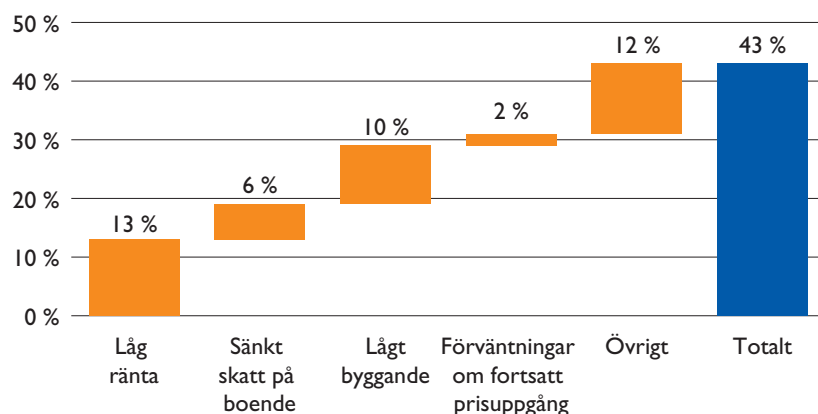
En ny typ av tillsyn, så kallad makrotillsyn, har därför sett dagens ljus. Om en bank har lånat ut alltför generöst behöver det inte vara ett problem för den banken, så länge banken har fullgoda säkerheter. Om låntagarna får problem kan banken helt enkelt kräva in säkerheterna och sälja av dem innan prisfallet gått för långt. Om alla banker gör på det här sättet kommer dock alla banker att försöka sälja av säkerheter samtidigt, vilket kanske förstärker prisfallet så mycket att bankerna inte kan sälja

av säkerheterna utan förluster. För att undvika risken att hamna i en sådan situation kan det med ett makrotillsynsperspektiv vara befogat att ingripa med regleringar av bankernas utlåning, trots att varje enskild kredit har getts mot fullgod säkerhet.

Den fråga som står i fokus för makrotillsynsdiskussionen i Sverige är bolånen och bopriserna. Under våren har ett förslag om ökade befogenheter för Finansinspektionen att vidta makrotillsynsåtgärder varit ute på remiss. För att fördjupa diskussionen har analysföretaget Copenhagen Economics, på Bankföreningens uppdrag, tagit fram en rapport om varför bostadspriserna har ökat och om hur makrotillsynen i Sverige bör utformas.

Det finns enligt Copenhagen Economics ett antal faktorer som kan förklara större delen av prisuppgången. Det mycket låga ränteläget är den viktigaste förklaringen, tätt följt av att byggandet har varit lågt jämfört med befolkningsutvecklingen. En ytterligare faktor är att

Faktorer bakom ökning av huspriser sedan 2009, enligt Copenhagen Economics

beskattningen av bostäder har sänkts. Teorin om en spekulativ bubbla på bostadsmarknaden, det vill säga att bopriserna stiger på grund av att köparna räknar med ytterligare stigande priser, får påtagligt svagt stöd. Att priserna inte är drivna av spekulation hindrar förstås inte att de kan falla i framtiden, om de fundamentala förutsättningarna för bostadpriserna ändras.

Om boprisuppgången behöver dämpas är nästa fråga hur det bör gå till och vem som har ansvaret. I rapporten argumenterar Copenhagen Economics för att alternativa motåtgärder bör vägas mot varandra och att det samhällsekonomiskt sett bästa alternativet bör väljas. De viktigaste alternativen att överväga är ändrad beskattning, höjd ränta, ökat byggande, effektivare bostadsmarknad och bolåneregleringar.

De enda instanser som kan ta ett samlat grepp och göra en samlad bedömning är regering och riksdag, eftersom de styr beskattningen och bostadspolitik. Det nu aktuella förslaget att ge Finansinspektionen långtgående inflytande över bolåneregleringar i syfte att via bopriser och hushållens skuldsättning påverka hur konsumtionen utvecklas, kritiserar i rapporten för att det riskerar att leda till en politik som inte hänger ihop. Ju fler kockar desto sämre soppa, helt enkelt.

Det är lätt att blanda ihop frågan om hur man ska bromsa en boprisuppgång med frågan hur man ska säkerställa att bankerna klarar av att hantera effekterna av en möjlig boprisnedgång. Det är dock väldigt viktigt att skilja de båda frågorna åt, eftersom det är olika uppsättningar motåtgärder som kan komma ifråga.

Den kanske viktigaste åtgärden för att se till att bankerna klarar ett boprisfall är enligt Copenhagen Economics krav på att bankerna ska ha tillräckligt med eget kapital för att kunna hantera eventuella kreditförluster. Kapitalkraven sätts av Finansinspektionen. Utöver kapitalkrav kan man tänka sig att vissa låneregleringar kan vara aktuella. Bolånetaket, att man inte får låna till mer än 85 procent av bostadens värde, är en reglering som använts i detta syfte. Att använda olika regleringar i syfte att säkerställa att bankerna kan hantera ett boprisfall, det vill säga att värna den finansiella stabiliteten, är något som Finansinspektionen i princip redan har mandat att göra.

Eftersom Finansinspektionen styr över både kapitalkrav och bolåneregleringar i syfte att säkerställa finansiell stabilitet

kan man göra en samlad bedömning av vilka åtgärder som bör vidtas för att säkerställa finansiell stabilitet. Copenhagen Economics argumenterar därför för att Finansinspektionens även fortsättningsvis ska ha möjligheter att reglera bolånevillkor, om det behövs för att värna den finansiella stabiliteten. Däremot anser man att åtgärder som grundas på makroekonomiska risker bör beslutas av regering och riksdag. Det kan förstås vara lite förvirrande att bolåneregleringar i syfte att bromsa en boprisuppgång inte bör ingå i Finansinspektionens mandat, men att exakt samma åtgärder i syfte att säkerställa finansiell stabilitet bör ingå i mandatet. Om man tänker i termer av en logisk beslutsprocess hänger det dock ihop.

Slutligen tar rapporten upp ett antal mer praktiska problem med ett reglerat skuldkvotstak. Ett sådant är hur man ska definiera disponibel inkomst. Om det är frågan om senast taxerad inkomst blir effekten att många människor, till exempel de som nyligen gått en utbildning, stängs ute från bolånemarknaden. Ett annat praktiskt problem är förhållandet att småföretagare ofta finansierar sin verksamhet genom att belåna sin bostad och samtidigt tar ut en förhållandevis låg inkomst, vilket medför att de skulle ha svårt att klara ett skuldkvotstak. Slutsatsen är att även personer som är mycket kreditvärda skulle kunna drabbas av ett reglerat skuldkvotstak.

Vidare omfattar ett skuldkvotstak inte lån som ligger i en bostadsrättsförening. Genom hög belåning i bostadsrättsföreningar med nybyggda bostadsrätter skulle man kunna kringgå skuldkvotstaket. Ökad belåning i bostadsrättsföreningar är knappast bättre än ökad belåning bland hushåll, snarare tvärtom.

Sammantaget förefaller ett reglerat skuldkvotstak som ett mindre lämpligt alternativ för att motverka boprisuppgången. Om Finansinspektionen tilldelas ett mandat att motverka boprisuppgången för att dämpa framtida konjunktursvängningar, men bara förfogar över regleringsverktyget kan resultatet bli att Finansinspektionen ändå inför en reglering för skuldkvotstak, trots att det är en mindre effektiv åtgärd. Den teoretiska poängen som görs i Copenhagen Economics rapport verkar alltså vara praktiskt relevant – det är troligt att en dålig ansvarsfördelning faktiskt kommer att leda till sämre beslut i det här fallet.

Rickard Eriksson

I mars började Rickard Eriksson som analytiker på Bankföreningens ekonomiska avdelning.

Han kommer närmast från Riksbankens avdelning för marknader. Innan dess har han varit forskningsledare på SNS och ämnesråd på Finansdepartementet, där han bland annat var utredningssekreterare i företagsskattekommittén.

Rickard Eriksson är doktor i nationalekonomi från Handelshögskolan. Fritiden ägnar han åt familj och vänner.

Bankföreningen fortsätter driva frågan om id-handlingar

Bankföreningen har sedan flera år engagerat sig för att staten ska ta över ansvaret för id-handlingarna, för att minska risken för bedrägerier. Även om det inte kom med i vårens budgetproposition har regeringen berört frågan.

■ Problemen med den omfattande handeln med svenska id-handlingar uppmärksammades under våren i medierna sedan Ekot gjorde ett inslag. Bankföreningen har länge arbetat med frågan och har bland annat tidigare uppvaktat inrikesminister Anders Ygeman angående kravet på att staten tar över ansvaret för dem.

–Vi hade gärna sett krafttag kring frågan om svenska id-handlingar. Skatteverket, Transportstyrelsen och Polisen måste intensifiera arbetet med att göra en översyn av det statliga ansvaret för id-handlingar. Tyvärr förbigicks frågan med tystnad även i denna vårs budgetproposition, säger Leif Trogen, chef för avdelningen finansiell infrastruktur på Bankföreningen.

Frågan har dock varit uppe på regeringens bord i och med Justitiedepartementets skrivelse "Tillsammans mot brott" som kom tidigare i våras. Där presenterar regeringen ett nationellt brottsförebyggande program som syftar till att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i hela samhället.

En viktig del av problemet med bedrägerier med id-handlingar är att Sverige har för många och för osäkra identitetskort. Exempelvis kan den som har papper på att den kan köra bil i ett annat land få ett svenskt körkort utan att personens identitet

har fastställts. Många id-handlingar är lätta att förfalska och den som har onda avsikter kan på ett par minuter på internet hitta erbjudanden om falska svenska "legitimationer" för några hundra lappar. Förfalskningarna är mycket svåra att skilja från äkta handlingar.

Bankföreningen anser att det är en statlig kärnuppgift att reda upp i floran av identitetskort. Staten bör ta ansvar för att utfärda officiella id-handlingar med säkerställd bakgrunds-kontroll av identiteten till alla svenska medborgare och alla som har laglig rätt att vistas i Sverige. Det näst bästa, och kanske mest realistiska alternativet, är att staten tar ansvar för hur det ska gå till att ansöka om, tillverka och överlämna id-handlingar till dem som har rätt att få dem.

Staten måste se till att det går att enkelt, snabbt och pålitligt kontrollera en id-handlings äkthet mot en databas. På köpet skulle staten öka sina egna kunskaper om vilka personer som faktiskt befinner sig i Sverige. Det förhindrar också att personer har flera identiteter.

Bankföreningen anser också att utfärdandeprocessen av id-handlingar måste stramas upp. Krav på personlig inställelse både vid ansökan och utlämning bör införas, precis som för pass. Postutlämningen är ytterligare en svag länk; många värdehandlingar lämnas ut till fel personer eller stjäls ur brevlådor och brevbärarväskor.

Svenska Money Week uppmärksammades

Bankföreningens och de svenska bankernas utbildningsinsatser för barn och unga under Money Week har uppmärksammats internationellt, då Sverige nominerades till Global Money Week Award.

Den sista veckan i mars inföll Money Week 2017 i drygt 130 länder. Syftet var att rikta fokus mot barn, unga och deras kunskaper i privatekonomi. I Sverige inledde Bankföreningen och bankernas privatekonomer veckan med ett seminarium om hur barn och ungdomar kan lära sig om privatekonomi.

Under veckan anordnade åtta av bankernas privatekonomer en daglig chat tillsammans med Expressen/Dina Pengar, som tog upp ämnen som barn och sparande, familjeekonomi och köpa bostad.

Enskilda banker och myndigheter arrangerade även föreläsningar och tävlingar på flera skolor under veckan.

Flera av bankerna engagerar sig dock under hela året för att bidra till att öka barn och ungas kunskap om privatekonomi. Det gör de genom att till exempel hjälpa till med undervisning och neutralt undervisningsmaterial, antingen i egen regi eller inom ramen för Finansinspektionens Gilla Din Ekonomi-nätverk.

Sverige fick godkänt i FATF-granskningen

Den globala organisationen Financial Action Task Force, FATF, genomför med jämna mellanrum en omfattande granskning av hur väl medlemsländernas system för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism fungerar.

Förra året var det Sveriges tur. En delegation från FATF besökte Sverige och genomförde samtal med såväl regeringen, myndigheter som branschen. I april 2017 publicerades resultatet, och det kan konstateras att Sverige kom väl ut. Av den kritik som FATF trots allt hade, kommer en del att åtgärdas i och med den nya penningtvättslagen och föreslagna ändringar i registerlagen.

Svenska Bankföreningen,
Box 7603, 103 94 Stockholm

08-453 44 00
info@swedishbankers.se
www.swedishbankers.se

Svenska **Bankföreningen**
Swedish Bankers' Association

**PRENUMERERA
PÅ BANKFOKUS
FRÅN SVENSKA
BANKFÖRENINGEN!**

Gå in på Publikationer på
www.swedishbankers.se
eller maila till
info@swedishbankers.se